

OUCH!

ŠIAME LEIDINYJE...

- Būkite atsargūs
- Kompiuterio apsauga
- Skyrius tėvams

Kaip saugiai ir patikimai žaisti internetu?

Apžvalga

Žaidimas internetu – puikus laiko praleidimo būdas, tačiau čia taip pat slypi tam tikrų pavojų. Šiame naujienlaiškyje apžvelgsime, kaip žaisdami internetu galite nuo jų apsaugoti save ir savo šeimos narius.

Būkite atsargūs

Žaidimai internetu yra linksma pramoga, nes tuo metu galite ne tik žaisti, bet ir bendrauti su žmonėmis iš viso pasaulio. Gana dažnai žmonių, su kuriais žaidžiate, galite visai nepažinoti. Taigi, kol dauguma tokių žmonių kaip jūs internete tiesiog nori linksmai praleisti laiką, kita dalis jų nori pridaryti bėdų. Štai keletas veiksmy, kurių turėtumėte imtis, norėdami likti saugūs:

- Atkreipkite dėmesį į bet kokias žinutes, kuriose jūsų yra prašoma imtis veiksmy, pavyzdžiui, paspausti pateiktą nuorodą arba atidaryti prisegtą failą. Kaip ir sukčiavimo atvejais, čia blogų tikslų turintys asmenys bandys jus apkvailinti arba žaidžiant internetu įtikinti jus imtis veiksmy, kuriais bus ne tik virusais užkrėstas jūsų kompiuteris, bet ir pavogti asmens tapatybės duomenys. Jei žinutė atrodo keista, skubi ar per gera, kad tai būtų tiesa, būkite įtarūs, nes tai gali būti puolimas.
- Daugumoje internetinių žaidimų egzistuoja individualios finansų rinkos, kuriose galite pardavinėti, mainyti ar pirkti virtualias prekes. Šiose sistemose, lygiai taip pat, kaip ir realiame pasaulyje, yra sukčių, kurie stengsis jus pergudrauti bei pavogti jūsų pinigus arba bet kokią sukauptą virtualią valiutą. Sandorius vykdykite tik su tais žmonėmis, kurie turi pripažintą ir patikimą reputaciją.
- Bet kokio žaidimo paskyroje naudokite tik patikimas slaptafrazes. Tokiu būdu nusikaltėliai paprasčiausiai negalės atspėti jūsų slaptažodžių ir perimti jūsų paskyrų valdymo. Jei žaidime siūloma naudotis dviejų etapų tapatybės patikrinimu, naudokitės juo. Be to, visose savo internetinėse paskyrose naudokite skirtingus slaptažodžius. Tokiu būdu, atspėjus vieną slaptažodį, kitos jūsų paskyros liks saugios. Neprisimenate visų savo slaptažodžių? Tuomet naudokite slaptažodžių tvarkytuvę.

Kviestinė redaktorė

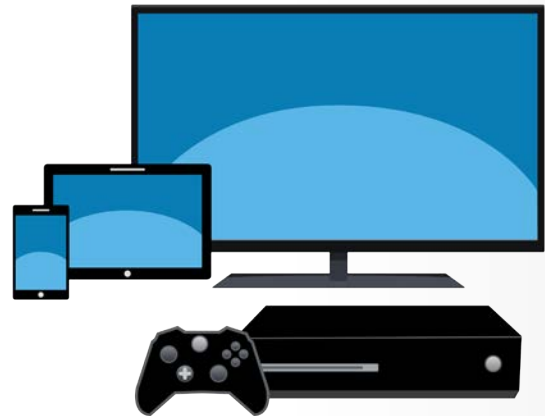
Steve Armstrong yra įmonės „Logically Secure“ įkūrėjas, atestuotas SANS instituto dėstytojas ir incidentų valdymo platformos „CyberCPR“ kūrėjas. Jis aktyviai dalyvauja „Twitter“ svetainės paskyroje (@Nebulator) ir bendradarbiauja su daugybe žaidimų įmonių visame pasaulyje. Tokiu būdu jis įgyvendina ne tik savo vaikystės, bet ir profesines svajones!

Kaip saugiai ir patikimai žaisti internetu?

Sistemos apsauga

Piktų kėslų turintys asmenys gali mėginti įsilaužti arba perimti jūsų žaidimų kompiuterį, todėl turite imtis veiksmų, kad jį apsaugotumėte:

- Apsaugokite savo kompiuterį nuolat atnaujindami jo operacinę sistemą ir žaidimų programinę įrangą. Nusikaltėliai žino pažeidžiamiausias senos arba neatnaujintos programinės įrangos vietas, todėl gali bandyti jomis pasinaudoti, siekdami įsilaužti į jūsų kompiuterį. Pastoviai atnaujinant kompiuterio operacinę sistemą ir žaidimų programinę įrangą, dauguma šių pažeidžiamų vietų sutvarkoma.
- Naudokite atnaujintą antivirusinę programinę įrangą, kuri bet kokius failus tikrintų realiu laiku.
- Žaidimų programinę įrangą siųskitės tik iš patikimų svetainių. Gana dažnai kibernetiniai nusikaltėliai sukuria netikrą arba virusais užkrėstą žaidimo versiją, kurią po to platina iš savo serverio.
- Norėdami žaidimą papildyti naujomis funkcijomis, žaidėjai dažnai naudoja bendruomenės sukurtus žaidimo plėtinių paketus. Nusikaltėliai kartais šiuos žaidimų paketus užkrečia kenkimo programa. Todėl įsitikinkite, kad plėtinius siunčiatės tik iš patikimų vietų, lygiai taip pat, kaip ir parsisiųsdami žaidimus. Be to, jei kuris nors iš plėtinių reikalauja išjungti antivirusinę programinę įrangą arba atlikti keletą pakeitimų kompiuterio saugos nustatymuose, nenaudokite jo.
- Šiuo metu išpopuliarėjo sukčiavimo veiklą palaikančios šešėlinės rinkos. Nepaisant to, kad tai yra neetiška, daugumą sukčiavimo programų sudaro kenkimo programa, kuria bus užkrėstas jūsų kompiuteris. Niekada nediekite jokių sukčiavimo programinių įrangų ir nenaudokite jų svetainių.
- Peržvelkite bet kokio naudojamo internetinio žaidimo programinės įrangos svetainę. Daugumoje žaidimų svetainių yra skiltis, kurioje yra aiškinama, kaip galite apsisaugoti ir apsaugoti savo kompiuterio sistemą.
- Galiausiai, žaisdami mobiliaisiais įrenginiais, būkite tokie pat atsargūs, kokie būtumėte žaisdami kompiuteriu. Kibernetiniai nusikaltėliai taip pat pradeda taikytis į mobiliuosius įrenginius.

Norėdami saugiai žaisti internetu, turite nustatyti patikimus slaptažodžius, apsaugoti savo kompiuterį ir, gavus keistų žinučių arba prašymų, naudotis sveiku protu.

Skyrius tėvams ir globėjams

Prieš leidžiant vaikus žaisti internetu, juos reikėtų papildomai apsaugoti ir pamokyti. Vaikų pamokymas ir atviras pokalbis – viena iš veiksmingiausių priemonių, kurių galite imtis, norėdami juos apsaugoti. Viena iš mėgstamiausių mūsų gudrybių, naudojamų siekiant prašnekinti vaikus, yra paprašyti jų parodyti, kaip veikia jų žaidimai, kaip jie žaidžia internetiniame

Kaip saugiai ir patikimai žaisti internetu?

pasaulyje ir kaip įprastai atrodo jų žaidimas. Galbūt net vertėtų su jais jį pažaisti. Be to, paprašykite jų apibūdinti, kokius žmones jie sutinka internetu. Gana dažnai internetiniai žaidimai sudaro didžiąją jūsų vaikų socialinio gyvenimo dalį. Kalbėdamiesi su jais (ir jiems kalbant su jumis) galite pastebėti problemą ir apsaugoti juos žymiai veiksmingiau už bet kokią kitą technologiją. Štai keletas papildomų patarimų:

- Sužinokite, kokius žaidimus jie žaidžia ir įsitinkite, kad tie žaidimai atitinka jų amžių.
- Nurodykite, kokia informacija vaikai gali dalintis internete, o kokia negali. Pavyzdžiui, jie niekada neturėtų atskleisti savo slaptažodžio, amžiaus, telefono numerio ar namų adreso.
- Nustatykite, kad vaikų žaidimo kompiuteris visada būtų atviroje vietoje, kur, prireikus, galėtumėte juos stebėti. Be to, jaunesni vaikai neturėtų žaisti vieni savo kambary arba vėlai naktimis.
- Didžiausia problema gali būti psichologinis priekabiavimas, nemandagi kalba ar kitoks asocialus elgesys. Stebėkite savo vaikus. Jei jie pažaidę žaidimą atrodo nusiminę, gali būti, kad internete prie jų yra psichologiškai priekabiuojama. Jei taip vyksta, uždrauskite jiems žaisti šį žaidimą ir paprašykite žaisti vaikams draugiškesnėje aplinkoje arba tik su patikimais draugais.
- Sužinokite, ar jūsų vaiko žaidimuose galima ką nors pirkti ir kokios yra galimybės įsikišti tėvams.

SUŽINOKITE DAUGIAU

Prenumeruokite kas mėnesinį OUCH! naujienlaiškį, gaukite prieigą prie archyvų, sužinokite daugiau apie SANS saugumo sprendimus apsilankę securingthehuman.sans.org/ouch/archives.

Šaltiniai

Namų tinklo apsauga:	https://securingthehuman.sans.org/ouch/2016#february2016
Socialinė inžinerija:	https://securingthehuman.sans.org/ouch/2017#january2017
Slaptafrazės:	https://securingthehuman.sans.org/ouch/2017#april2017
Slaptažodžių tvarkytuvės:	https://securingthehuman.sans.org/ouch/2015#october2015
Dviejų etapų tapatybės patikrinimas:	https://securingthehuman.sans.org/ouch/2015#september2015

Licencija

OUCH! Yra leidžiamas SANS Securing The Human instituto ir platinamas pagal [Creative Commons BY-NC-ND 3.0 licencija](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/). Jums leidžiama naudoti ir platinti šį naujienlaiškį su sąlyga, kad niekas nebus keičiama. Norėdami gauti daugiau informacijos susisiekite su mumis ouch@securingthehuman.org.

Redaktoriai: Walt Scrivens, Phil Hoffman, Cathy Click, Cheryl Conley
Lietuvišką vertimą finansavo „Perlo“ įmonių grupė.

